

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2009

Tyresö kommun

2010-03-30

Eva Lagbo Bergqvist

Certifierad kommunal revisorer

Erika Svensson

Auktoriserad revisor

Helen Samuelsson-Dahlstrand

Revisionskonsult

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Inledning	5
2.3	Bakgrund	5
2.4	Revisionsfråga och metod	5
3	Granskningsresultat.....	6
3.3	Förvaltningsberättelse.....	6
3.3.1	Översikt över utvecklingen av verksamheten.....	6
3.3.2	Investeringsredovisning.....	8
3.3.3	Driftredovisning.....	9
3.3.4	Balanskrav	10
3.3.5	God ekonomisk hushållning	10
3.4	Resultaträkning.....	11
3.5	Balansräkning	14
3.6	Kassaflödesanalys.....	16
3.7	Sammanställd redovisning.....	16
3.8	Redogörelse för tillämpade redovisningsprinciper.....	17
3.7	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag	18
	Bilaga A.....	22

1 Sammanfattning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed.

Förvaltningsberättelsen

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar uppfyller kraven i den kommunala redovisningslagen.

Av årsredovisningen framgår att årets resultat uppgick till 46,0 mnkr. I jämförelse med föregående år är resultatet 7,0 mnkr bättre.

Årets resultat innebär att kommunen redovisar positivt resultat för trettonde året i rad. Soliditeten uppgick vid utgången av 2009 till 42,5% och har minskat med 1,8 procentenheter jämfört med föregående år. Soliditeten inklusive de pensionsåtaganden som redovisas som ansvarsförbindelse är negativ, minus 10 %, vilket är en förbättring jämfört med föregående år med 4 procentenheter. Den långfristiga låneskulden uppgick vid årsskiftet till 335,0 mnkr vilket är en minskning med 14,9 mnkr.

God ekonomisk hushållning

Revisorerna skall utifrån kommunallagen bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för den ekonomiska förvaltningen som fullmäktige beslutat om i årsbudget och flerårsplan. Bedömningen skall avse både de verksamhetsmål och finansiella mål som fullmäktige fastställt och som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

I förvaltningsberättelsen framgår under rubriken ”Årets ekonomiska resultat” att det finansiella målet för en långsiktig god ekonomisk hushållning uppnått under året. I strategi- och budgetplanen för 2009 formulerades sex kommungemensamma mål med olika åtaganden Dessutom formulerades totalt 31 mål inom nämndernas olika ansvarsområden. Av de kommungemensamma målen uppfylldes två stycken helt, tre delvis och ett uppfylldes inte. Målet om ökad upplevd trygghet hos allmänheten uppfylldes inte. Av de 31 nämndvisa målen uppfylldes femton stycken, åtta uppfylldes delvis och åtta uppfylldes inte alls.

Vi bedömer att kommunfullmäktige ges förutsättningar att bedöma såväl det ekonomiska som verksamhetsmässiga resultatet. Ett steg i syfte att ytterligare stärka återrapporteringen till fullmäktige kan vara en fortsatt utveckling mot att öka mätbarheten för de uppsatta målen samt att utveckla redovisningen av de områden som anses vara kriterier för att bedöma verksamhetens ändamålsenlighet och effektivitet. En tydligare redovisning av de områden där det verksamhetsmässiga och ekonomiska resultatet inte bedöms vara till-

fredsställande samt vilka åtgärder som avses vidtas skulle ytterligare förbättra åiterrapporteringen till fullmäktige.

Nämndernas redovisning av sitt uppdrag

Ekonomiskt utfall

Nämnderna och Kommunstyrelsen redovisar generellt det ekonomiska utfallet på ett tillfredsställande sätt. Årets utfall avseende intäkter och kostnader jämförs med 2009 års budgeterade kostnader och intäkter. Endast Socialnämnden redovisar en negativ budgetavvikelse avseende verksamhetsåret. Barn- och utbildningsnämnden redovisar en positiv avvikelse om 14 mnkr.

Verksamhetsmässigt utfall

Årets verksamhet bedöms vi generellt redovisas på ett tillfredsställande sätt. Överlag redovisar nämnderna och Kommunstyrelsen prestationsmätt för årets verksamhet genom att använda relevanta nyckeltal. Enligt anvisningarna skall kostnad per prestation för de viktigaste prestationerna anges och jämföras med de senaste åren. Denna redovisning har under de senare åren märkbart förbättrats.

Enligt anvisningarna skall nämnderna samt Kommunstyrelsen också redovisa hur arbetet har bedrivits inom kommunens strategiska utvecklingsområden och de kommungemensamma målen. Detta är något som sker i mycket begränsad omfattning. Nämnderna skall även redovisa sitt resultat av kvalitetsarbetet kopplat till kvalitetsgarantierna. Endast två nämnder nämner kvalitetsgarantierna i sina verksamhetsberättelser, Socialnämnden och Barn- och utbildningsnämnden.

2 Inledning

2.3 Bakgrund

Den kommunala redovisningslagen (KRL) gäller fr.o.m. 1998 och reglerar externredovisningen. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering. Kommunstyrelsen ansvarar enligt kommunallagen för årsredovisningen.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.4 Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl.a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift är syftet med granskningen av årsredovisningen att bedöma om den är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning och i enlighet med normgivning, främst från Rådet för kommunal redovisning. Granskningen som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv skall besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande.

Med rättvisande räkenskaper avses fullständighet, riktighet, existens, tillhörighet, periodisering, värdering, äganderätt och förpliktelser samt innehåll och presentation.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige.

Granskningen har utförts enligt god revisions sed. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

3 Granskningsresultat

3.3 Förvaltningsberättelse

I KRL kap 4 framgår det att kommunen skall upprätta en förvaltningsberättelse. Förvaltningsberättelsen skall innehålla:

- *en översikt över utvecklingen av kommunens verksamhet (KRL 4:1)*
- *särskilda upplysningar om de anställdas sjukfrånvaro (KRL 4:1 a)*
- *samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet (KRL 4:2)*
- *en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten (KRL 4:3)*
- *en redovisning av hur det negativa resultatet skall regleras (KRL 4:4)*
- *en utvärdering av mål för god ekonomisk hushållning (KRL 4:5)*
- *sådana upplysningar som avses i KRL 4:1 skall också omfatta sådan kommunal verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer (KRL 8:1).*

3.3.1 Översikt över utvecklingen av verksamheten

Vi har granskat att förvaltningsberättelsen lämnar tillräckliga uppgifter om:

- obligatorisk information i enlighet med KRL och RKR:s rekommendationer
- sådana förhållanden, som inte skall redovisas i balansräkning eller resultaträkning, men som är viktiga för bedömning av ekonomin
- händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

- förväntad utveckling
- väsentliga personalförhållanden, bl a den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaron
- annat av betydelse för styrning och uppföljning.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar uppfyller kraven i KRL.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller en kortfattad analys och kommentar av årets resultat och den ekonomiska ställningen. Analysen redovisar i korthet kommunens resultatutveckling, långfristiga skulder, soliditet, borgen och ansvarsförbindelser samt pensionsmedelsförvaltning. En analys av intäkts- och kostnadsutvecklingen finns.

Av årsredovisningen framgår att årets resultat uppgick till 46,0 mnkr. I jämförelse med föregående år är resultatet 7,0 mnkr bättre. Resultatet är 8,0 mnkr bättre än budgeterat resultat. Dock finns stora avvikelser avseende främst verksamhetens kostnader samt skatteintäkter. Nedan redovisas årets utfall och budget för 2009.

Budget avser reviderad budget som beslutades under hösten som innebar en ökning av kostnaderna med 5 mnkr för ökat fastighetsunderhåll och lika mycket för intäkterna med hänsyn till ökade realisationsvinster.

Budget och utfall 2009, mnkr	Utfall	Budget	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	421,4	411,0	10,4
Verksamhetens kostnader	-2 035,1	-2 056,0	20,9
Avskrivningar	-62,9	-63,0	0,1
Verksamhetens nettokostnader	-1 676,6	-1 708,0	31,4
Skatteintäkter	1 628,5	1 653,8	-25,3
Statsbidrag och utjämningsystem	103,1	111,2	-8,1
Finansiella intäkter	4,6	5,0	-0,4
Finansiella kostnader	-13,6	-24,0	10,4
Resultat	46,0	38,0	8,0

Verksamhetens nettokostnader inklusive avskrivningar utgör 96,8 % av de totala skatteintäkterna inkl statsbidrag och utjämnning vilket är en på samma nivå jämfört med föregående år (96,8 %).

Årets resultat innebär att kommunen redovisar positivt resultat för trettonde året i rad. Soliditeten uppgick vid utgången av 2009 till 4,5% och har ökat med 1,5 procentenheter jämfört med föregående år. Soliditeten inklusive de pensionsåtaganden som redovisas som ansvarsförbindelse är negativ, minus 10 %, vilket är 4 procentenheter bättre än föregående

år. Den långfristiga låneskulden uppgick vid årsskiftet till 335,0 mnkr och några amorteringar har inte gjorts under året.

Tyresö kommun har under året haft nettoinvesteringar uppgående till 133,8 mnkr i inventarier och anläggningar samt exploateringsmark vilket är 11,4 mnkr högre jämfört med föregående år. De budgeterade investeringarna uppgick till 270,8 mnkr vilket innebär att de genomförda investeringarna är 137,0 mnkr lägre än de budgeterade.

Kommunen har omfattande borgensåtaganden. Borgensåtagandena utgör 64 % (70 %) av verksamhetens kostnader för år 2009. Av väsentlig betydelse är Tyresö Bostäder AB:s ekonomiska utveckling. Vi bedömer dock Tyresö Bostäders ekonomiska situation som tillfredsställande.

Händelser av väsentlig betydelse

Som en förlaga till årsredovisningen finns en särskild redovisning av väsentliga händelser under eller i anslutning till räkenskapsåret.

Förväntad utveckling

Av årsredovisningen framgår den förväntade utvecklingen bl a relaterat till skatteintäkter, klimatförändringar, fysisk planering samt befolkningsutveckling. Koppling finns till viss del mot hur detta påverkar kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden.

Väsentliga personalförhållanden

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas i enlighet med KRL 4:1 a, d.v.s. uppdelad på total frånvaron samt den del som överstiger 60 dagar, män och kvinnor samt åldersindelad. Den totala sjukfrånvaron har minskat med 1,1 procentenhet under året och uppgick till 6,3 %, vilket är en avsevärd förbättring. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och verbal information. Avsnittet innehåller även beskrivning av rehabilitering och det hälsofrämjande arbetet. En pensionsprognos redovisas av vilken de prognostiserade avgångarna de närmaste tio åren framgår. Kommunen har 15 anställda som är över 65 år jämfört med 42 anställda föregående år.

3.3.2 Investeringsredovisning

Vi har granskat att:

- investeringsredovisningen visar kommunens totala investeringsverksamhet
- investeringsredovisningen är uppställd enligt god redovisningssed
- beloppen i investeringsredovisningen överensstämmer med årets bokföring
- posterna i investeringsredovisningen är överförda till balansräkningen och kassaflödesanalysen
- jämförelse med tidigare år görs

- avvikelser i förhållande till budget och investeringskalkyler har analyserats och kommenterats.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar.

Investeringsredovisningen överensstämmer med bokföringen och posterna är överförda till balansräkning och kassaflödesanalys. Jämförelse sker med budget per projekt. Årets nettoinvesteringar uppgår till 133,8 mnkr vilket är 11,4 mnkr högre än föregående år.

Större investeringar kommenteras i förvaltningsberättelsen. Större projekt under året har bland annat varit Brevikskolan etapp III 17,5 mnkr, exploatering Vitsippevägen 12,8 mnkr, markinköp (fastigheter i Vissvass) 10,3 mnkr.

Jämförelse med föregående år sker på totalnivå. Avvikelser mot budget och investeringskalkyler kommenteras inte.

3.3.3 Driftredovisning

Vi har granskat att:

- budgeterade och redovisade kostnader och intäkter redovisas i sammanfattning
- redovisade intäkter och kostnader överförs riktigt från den systematiska bokföringen
- samma periodiseringsprinciper gäller för både budget och redovisning
- jämförelse med tidigare år görs
- driftredovisningen är analyserad i förhållande till ekonomi och fastställda mål.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

I verksamhetsberättelsen finns en kortfattad analys av nämndernas budgetutfall dock saknas jämförelser med tidigare år.

Driftredovisningen överensstämmer med årets bokföring.

I årsredovisningen redovisas måluppfyllelsen för samtliga mål antagna av kommunfullmäktige. Kommentarer kring ekonomi och fastställda mål redovisas under respektive nämnd i årsredovisningen.

3.3.4 Balanskrav

Vi har granskat:

- kommunens bedömning av om balanskravet har uppfyllts
- om det i förvaltningsberättelsen anges när och på vilket sätt man avser att göra den i kommunallagen (KL 8:5) föreskrivna reglering i de fall ett negativt resultat uppvisas
- om det i förvaltningsberättelsen lämnas upplysning om hur tidigare års negativa resultat har reglerats
- om det i förvaltningsberättelsen framgår skälen till att inte reglera ett negativt resultat, i de fall fullmäktige har beslutat att en sådan reglering inte skall ske.

Bedömning och iakttagelser

Av förvaltningsberättelsen framgår att kommunallagens balanskrav uppfylldes. Vid avstämning har justering korrekt skett för realisationsvinster om 7,5 mnkr. Vi har inget att erinra mot kommunens bedömning.

3.3.5 God ekonomisk hushållning

Vi har granskat:

- Måluppfyllelsen för fullmäktiges verksamhetsmål som är av betydelse god ekonomisk hushållning
- Måluppfyllelsen för fullmäktiges finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

Revisorerna skall utifrån kommunallagen bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för den ekonomiska förvaltningen som fullmäktige beslutat om i årsbudget och flerårsplan. Bedömningen skall avse både de verksamhetsmål och finansiella mål som fullmäktige fastställt och som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

I strategi- och budgetplanen för 2009 har kommunfullmäktige fastställt att Tyresö kommun ska ha en ekonomi i balans och att en god ekonomisk hushållning innebär dels att tillgängliga ekonomiska medel utnyttjas ändamålsenligt och sparsamt inom alla verksamheter, dels att de ekonomiska resultaten ska vara tillräckligt starka för att långsiktigt kunna ge en god kommunal service. Vidare anges att positiva resultat ska uppnås och att kommunalskatten hålls oförändrad eller sänks.

I förvaltningsberättelsen framgår under rubriken "Årets ekonomiska resultat" att det finansiella målet för en långsiktig god ekonomisk hushållning uppnåtts under året. I strategi- och budgetplanen för 2009 formulerades sex kommungemensamma mål med olika åta-

ganden Dessutom formulerades totalt 31 mål inom nämndernas olika ansvarsområden. Av de kommungemensamma målen uppfylldes två stycken helt, tre delvis och ett uppfylldes inte. Målet om ökad upplevd trygghet hos allmänheten uppfylldes inte. Av de 31 nämndvisa målen uppfylldes femton stycken, åtta uppfylldes delvis och åtta uppfylldes inte alls.

I förvaltningsberättelsen framgår under rubriken ”Mål och åtaganden” att kommunen inte kan dra någon klar slutsats om i vilken utsträckning kommunens verksamhet i sin helhet präglades av effektivitet eller god hushållning utifrån i vilken grad angivna mål och åtaganden har uppfyllts. Vidare framgår att kommunens verksamhet bedrivits på ett kostnadseffektivt vis och att resultatet var tillfredsställande trots att många mål inte uppfylldes.

Vi bedömer att kommunfullmäktige ges förutsättningar att bedöma såväl det ekonomiska som verksamhetsmässiga resultatet. Ett steg i syfte att ytterligare stärka återrapporteringen till fullmäktige kan vara en fortsatt utveckling mot att öka mätbarheten för de uppsatta målen samt att utveckla redovisningen av de områden som anses vara kriterier för att bedöma verksamhetens ändamålsenlighet och effektivitet. En tydligare redovisning av de områden där det verksamhetsmässiga och ekonomiska resultatet inte bedöms vara tillfredsställande samt vilka åtgärder som avses vidtas skulle ytterligare förbättra återrapporteringen till fullmäktige.

3.4 Resultaträkning

Resultaträkningen skall redovisa samtliga intäkter och kostnader och hur det egna kapitalet har förändrats under året (KRL 5:1).

Vi har granskat att:

- resultaträkningen är uppställd enligt KRL
- resultaträkningen i allt väsentligt redovisar årets samtliga externa intäkter och kostnader
- noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer av resultaträkningens poster samt möjliggör avstämning mot balanskravet
- resultaträkningens innehåll är rätt periodiserat.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild över årets resultat.

Resultaträkningen är uppställd i enlighet med KRL. Noter finns i tillräcklig omfattning.

Nedan redovisas resultaträkningens delposter;

Verksamhetens intäkter (mnkr)	2009	2008
Summa; ökning med 28,3 mnkr (7,2 %)	421,4	393,0

Ökningen av verksamhetens intäkter i jämförelse mot föregående år är till största delen hänförlig till högre intäkter för konsumtionsavgifter VA och övriga avgifter. Inkomster från försäljningar har däremot minskat jämfört med föregående år.

Av noten till verksamhetens intäkter framgår inte tydligt att jämförelsestörande poster såsom realisationsvinster ingår i årets intäkter. Redovisningen av realisationsvinster bör ske tydligare för att underlätta analysen av förändringen mellan åren.

Verksamhetens kostnader (mnkr)	2009	2008
Summa; ökning med 63,4 mnkr (3,2 %)	2 035,1	1 971,7

De totala personalkostnaderna inklusive pensionskostnader m m uppgår till 1 110,8 mnkr vilket är en ökning med 8,0 mnkr (0,7 %). Den största kostnadsökningen står köp av verksamhet och övriga tjänster för. Dessa kostnader uppgår till 538,4 mnkr, vilket är en ökning med 45,6 mnkr (9,3 %). Kostnader för försörjningsstöd uppgår till 28,3 mnkr, vilket är en ökning med 6,2 mnkr (28,1%). Kostnader för bidrag och transfereringar uppgår till 61,3 mnkr och har ökat med 4,1 mnkr (7,2 %) mot föregående år.

I förvaltningsberättelsen finns en kostnads- och intäktsanalys som redovisar de mest väsentliga förändringarna mellan åren.

Avskrivning (mnkr)	2009	2008
Summa; ökning med 1,8 mnkr (2,9 %)	62,9	61,1

Ökningen är hänförlig till avskrivningar på byggnader och tekniska anläggningar där avskrivningarna har ökat med 2,1 mnkr.

Verksamhetens nettokostnader (mnkr)	2009	2008
Summa; ökning med 36,8 mnkr (2,9 %)	1 676,7	1 639,8

Verksamhetens nettokostnader har ökat i jämförelse med föregående år. Motsvarande ökning mellan 2007 och 2008 uppgick till 6%.

Skatteintäkter (mnkr)	2009	2008
Summa; ökning med 38,8 mnkr (2,4 %)	1 628,4	1 589,6

Skatteintäkterna har ökat med 2,4 % jämfört med föregående år. Ökningen mellan 2007 och 2008 uppgick till 5,9 %. Kommunen tillämpar Rådet för kommunal redovisningsrekommendation Nr. 4.2 avseende periodisering av skatteintäkter.

Generella statsbidrag och utjämning (mnkr) samt fastighetsavgift	2009	2008
Summa; minskning med 1,5 mnkr (1,4 %)	103,1	104,6

Posten är i stort sett oförändrad. Av beloppet avser 59,9 mnkr fastighetsavgift. Intäkterna från fastighetsavgifter har ökat jämfört med föregående år med 4,7 mnkr (8,5 %). Intäkterna från generella statsbidrag och utjämning har minskat med 6,2 mnkr (12,5%) och uppgår nu till 43,2 mnkr.

Finansiella intäkter (mnkr)	2009	2008
Summa; minskning med 1,5 mnkr (24,5 %)	4,6	6,1

Den största posten är övriga finansiella intäkter om 3,3 mnkr bestående av borgensavgifter från Tyresö Bostäder AB. Ränteintäkterna har minskat med 1,4 mnkr.

Finansiella kostnader (mnkr)	2009	2008
Summa; minskning med 8,9 mnkr (37,1 %)	13,6	21,5

De finansiella kostnaderna har minskat med 8,9 mnkr jämfört med föregående år. Främst är det räntor på upptagna lån som har minskat. Minskningen uppgår till 7,8 mnkr. Under 2008 var kostnaderna för upptagna lån avsevärt högre än året innan.

Årets resultat (mnkr)	2009	2008
Summa; ökning 7,0 mnkr (18,0 %)	46,0	39,0

Årets resultat är 7,0 mnkr bättre än föregående år. I årets resultat ingår realisationsvinster med 8,0 mnkr vilket är lägre än föregående år då realisationsvinsterna uppgick till 16,9 mnkr.

3.5 Balansräkning

Balansräkningen skall i sammandrag redovisa kommunens samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). Ställda panter och ansvarsförbindelser skall tas upp inom linjen. (KRL 5:2)

Vi har granskat att:

- balansräkningen är uppställd enligt KRL
- noter finns i tillräcklig omfattning
- upptagna tillgångar, avsättningar och skulder existerar, tillhör kommunen och är fullständigt redovisade och rätt periodiserade
- tillgångar, avsättningar och skulder har värderats enligt principerna i KRL
- föregående års utgående balanser har överförts rätt som årets ingående balanser
- specifikationer till utgående balanser finns i tillräcklig omfattning
- årets resultat överensstämmer med resultaträkningen.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättningar, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL. Noter finns i tillräcklig omfattning.

Vi bedömer att tillgångar, avsättningar och skulder i huvudsak är rätt periodiserade och värderade.

Bilagor/specifikationer finns i tillräcklig omfattning, dock har det vid årets granskning varit svårt att stämma av vissa konton samt få vissa uppgifter verifierade.

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarna uppgår till 1 201,9 mnkr, vilket motsvarar en ökning med 72,0 mnkr. Denna ökning är i nivå med ökningen föregående år.

I kommunens regler för redovisning av anläggningstillgångar (daterade 2008-02-12) som finns på Tyresö kommuns intranät framgår att gränsen för aktivering av en investering uppgår till 50 tkr samt att den ekonomiska livslängden skall uppgå till minst tre år.

En drift- och investeringskontroll genomfördes i samband med granskning av årsredovisningen. Granskningen utgjordes av stickprov. Likt tidigare år upptäcktes vissa brister kring rutinen av vad som skall aktiveras som investering. Rutinen för slutredovisning bör ses över i syfte att säkerställa bedömningen av värdehöjande åtgärder.

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångarna uppgår till 240,8 mnkr vilket är en ökning med 80,1 mnkr. De likvida medlen står för den största ökningen. Kundfordringarna uppgick per balansdagen till 28,5 mnkr, vilket är en ökning med 9,3 mnkr. Ökningen avser främst debiteringar avseende VA och renhållning. Även interimsfordringarna har ökat. Skattefordringar och övriga fordringar har däremot minskat jämfört med föregående år.

Eget kapital

Det egna kapitalet har ökat med 46,0 mnkr vilket överensstämmer med årets resultat. Det egna kapitalet uppgår därmed till 617,2 mnkr.

Avsättningar

Pensionsskuldavsättningen enligt uppgifter från SPP uppgår till 109,8 mnkr (föregående år 98,7 mnkr) inklusive löneskatt.

Under andra avsättningar redovisas semesterlöneåtaganden uppgående till 54,5 mnkr (föregående år 57,5) mnkr.

Skulder

De långfristiga skulderna har minskat med 14,9 mnkr jämfört med föregående år och uppgick per balansdagen till 335,0 mnkr.

De kortfristiga skulderna uppgår till 326,3 mnkr, varav leverantörsskulder motsvarar 51,7 mnkr. Sammantaget har de kortfristiga skulderna ökat med 113,5 mnkr jämfört med föregående år vilket främst härledas till interimsskulder som uppgår till 233,0 mnkr.

Vid granskningen föregående år framkom en differens troligen hänförlig till utgående EUmoms. Differensen kan vara resultatpåverkande. Detta konto har fortfarande inte utretts i sin helhet. Det är av största vikt att utredning slutförs under 2010.

Panter och ansvarsförbindelser

Kommunens borgensförbindelser och övriga ansvarsförbindelser inkl leasing uppgår per 2009-12-31 till 2 320,8 mnkr och har minskat med 88,0 mnkr jämfört med föregående år. Minskningen är hänförlig dels till minskning av pantsättning för lån för Tyresö Bostäder AB och dels till åtaganden avseende leasing och hyresåtaganden. Pantsättning för lån för Tyresö Bostäder AB:s räkning uppgår till 1 255,0 mnkr och har minskat med 79,6 mnkr. Av de totala ansvarsförbindelserna avser 764,4 mnkr pensioner intjänade före 1998. I detta belopp ingår löneskatt på de intjänade pensionerna i enlighet med rekommendation från Rådet för kommunal redovisning.

3.6 Kassaflödesanalys

I kassaflödesanalysen skall kommunens finansiering och investeringar under räkenskapsåret redovisas (KRL 7:1).

Vi har granskat att:

- kassaflödesanalysen uppfyller kraven enligt KRL
- noter finns i tillräcklig omfattning
- kassaflödesanalysens innehåll överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar. Kassaflödesanalysen överensstämmer i huvudsak med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen. Kassaflödesanalysen utmynnar i förändring av likvida medel.

Rådet för kommunal redovisning har tagit fram en rekommendation (Nr 16) om redovisning av kassaflöden/finansieringsanalys. I den nya uppställningen skall kassaflödesanalysen redovisa betalningsflödena uppdelat på sektorerna Löpande verksamhet, Investeringar och Finansiering och utmynna i förändringen av likvida medel. Tyresö kommun tillämpar fr o m årsredovisningen 2007 denna rekommendation.

Som tidigare har påpekats saknas noter för väsentliga poster. Investeringar i materiella anläggningstillgångar har beräknats inklusive gjorda avskrivningar i stället för att redovisas brutto.

Kassaflödesanalysen redovisar ett positivt kassaflöde om 74,7 mnkr under året. Likvida medel uppgick per 2009-12-31 till 80,4 mnkr.

3.7 Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningens syfte är att ge en helhetsbild av kommunens ekonomiska åtaganden oberoende av i vilken juridisk form verksamheten bedrivs.(Rådets rekommendation)

Den sammanställda redovisningen skall innehålla en resultaträkning och en balansräkning som utgör en sammanställning av kommunens och de juridiska personernas resultat- och balansräkning. (KRL 8:2)

Det är god redovisningssed att inkludera en kassaflödesanalys. (Rådets rekommendation)

Vi har granskat att:

- den sammanställda redovisningen är uppställd enligt KRL och även innehåller en kassaflödesanalys
- noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer till resultat- och balansräkningsposter. Det innebär delposterna i noterna ska vara rensade från interna poster (upplysning om interna poster ska därför inte anges).
- den sammanställda redovisningen omfattar samtliga kommunens företag
- konsolideringen omfattar de företag i vilka kommunen har ett betydande inflytande
- proportionell konsolideringsmetod och förvärvsmetod tillämpas vid konsolideringen
- beloppen överensstämmer mellan den sammanställda redovisningen och de ingående företagens redovisningar
- interna poster har eliminerats i allt väsentligt även i notapparaten.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden. Konsolideringen av underliggande enheter har gjorts på ett korrekt sätt. Någon beskrivning av olikheter i redovisningsprinciper mellan enheter och eventuella effekter av dessa framgår dock inte.

Noter saknas för både resultaträkning och kassaflödesanalys avseende den sammanställda redovisningen.

3.8 Redogörelse för tillämpade redovisningsprinciper

... Om avvikelser görs från vad som följer av allmänna råd eller rekommendationer från normgivande organ på det kommunala området, skall upplysning om detta och om skälen för avvikelserna lämnas i en not. (KRL 1:3)

... Resultaträkningen, balansräkningen och kassaflödesanalysen får kompletteras med upplysningar i noter. I så fall skall hänvisning göras vid de poster i resultaträkningen, balansräkningen till vilka upplysningarna hänförs. (KRL 3:2)

... Extraordinära intäkter och kostnader skall specificeras till storlek och art i en not. (KRL 5:5)

... Om principerna för värdering, klassificering eller indelningen i poster eller delposter ändrats, skall posterna för det närmast föregående räkenskapsåret räknas om ... Om det finns särskilda skäl och är förenligt med god redovisningssed, behöver omräkning eller ändring inte göras. Skälen för detta ska anges i not. (KRL 5:6)

... I samband med uppskrivningen av finansiella anläggningstillgångar skall det i en not lämnas upplysning om storleken på det uppskrivna beloppet. (KRL 6:6)

Principerna för värdering av tillgångar, avsättningar och skulder skall anges.

För posterna i årsredovisningen som avser tillgångar, avsättningar och skulder i utländsk valuta skall det anges enligt vilka principer beloppen har räknats om till svenska kronor. Uppgifterna enligt första och andra styckena får lämnas i not. (KRL 6:12)

Utöver KRL:s krav ställer RKR:s rekommendationer krav på tilläggsupplysningar. Flera rekommendationer hänvisar till Redovisningsrådet för publika företags rekommendationer, vilka oftast har omfattande krav på tilläggsupplysningar.

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt lämnar information om tillämpade redovisningsprinciper och lämnar tilläggsupplysningar i tillräcklig omfattning. Följande iakttagelser har gjorts under granskningen.

Redovisning av kommunala anslutningsavgifter.

- Enligt denna anvisning (tidigare referensgruppen i redovisningsfrågor) skall anslutningsavgift betraktas som en intäkt och kommunernas investeringsutgifter skall bruttoredovisas och skrivas av enligt plan.
- Enligt RKR:s Rekommendation nr 18 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar från september 2009 (gällande räkenskapsår 2010 med uppmuntran om tidigare användning) skall inkomsten periodiseras och intäktsföras successivt i takt med att investeringsobjekten skrivs av under sina respektive nyttjandeperioder.

Kommunen följer inte dessa rekommendationer. Avvikelsen är kortfattat beskriven under redovisningsprinciper och innebär att inkomsten räknas av från investeringsutgiften. Någon periodisering görs ej. Skälet till att kommunen använder denna avvikande redovisningsprincip lämnas inte.

3.7 Nämndernas redovisning av sitt uppdrag

Av KL 3:15 framgår att nämnderna skall redovisa till fullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag, samt att fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den. Vi har övergripande granskat att;

- redovisningarna är utformade i enlighet med kommunens anvisningar¹

¹ Se Bilaga A för innehåll i anvisningar

- redovisningarna ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till fullmäktiges uppdrag.

Vi har granskat de verksamhetsberättelser som återfinns i kommunens årsredovisning. Avseende nämndernas måluppfyllelse och åtagande redovisas detta i förvaltningsberättelsen.

Bedömning och iakttagelser

Nedan redovisas en övergripande bedömning av nämndernas verksamhetsberättelser samt redovisningen av mål och måluppfyllelse.

Måluppfyllelse

Enligt kommunens anvisning för Kommunstyrelsen och nämnderna gällande verksamhetsberättelser skall samtliga mål som finns angivna i Tyresö kommuns strategi- och budgetplan 2009 följas upp och redovisas. Kommunfullmäktige har sammanlagt antagit sex övergripande mål inom sex olika områden. Dessa är:

Mål: Förebygga och minska effekterna vid olyckor och risker.	Målet är delvis uppfyllt
Mål: Tyresö kommun ska erbjuda en god miljö och rik natur	Målet är delvis uppfyllt
Mål: Den upplevda tryggheten hos allmänheten ska ha ökat med fem procent 2009 jämfört med 200	Målet är ej uppfyllt
Mål: Tyresö kommun ska genom planering och åtgärder stödja individens egna möjligheter och förutsättningar att själv ta ansvar för sin hälsa.	Målet är delvis uppfyllt
Mål: Alla invånare i Tyresö kommun ska kunna ta del av samhällets service och utbud på likvärdiga villkor.	Målet är uppfyllt
Mål: Tyresö kommun ska vara en attraktiv kommun att bo i, en kommun där alla tillmäts lika värde och där olikheter betraktas som resurs. Ett integrerat samhälle motverkar utanförskap, segregation, främlingsfientlighet och rasism.	Målet är uppfyllt

Samtliga kommungemensamma mål och åtaganden redovisas och kommenteras tillsammans med formuleringen om att målet är uppfyllt, målet är delvis uppfyllt eller målet är inte uppfyllt. Utöver detta har Kommunfullmäktige antagit 31 mål fördelat på de respektive nämnderna och styrelsen. Kopplat till varje mål finns ett antal åtaganden.

Nämnd	Antal verksamhetsmål	Uppfyllt	Ej uppfyllt	Delvis uppfyllt	Ej mätt
Kommungemensamma mål	6	2	1	3	-
Kommunstyrelsen och byggnadsnämnden	5	2	0	3	-
Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden	6	4	1	1	-
Kultur- och fritidsnämnden	5	4	1	0	-
Barn- och utbildningsnämnden	8	1	4	2	1
Socialnämnden	7	3	2	2	-
Totalt antal mål:	37	16	9	11	1

Samtliga sex kommungemensamma mål återrapporteras och kommenteras i viss utsträckning i förvaltningsberättelsen. Av dessa anses ett vara uppfyllt, tre delvis uppfyllt och två ej uppfyllt. Kopplat till de kommungemensamma målen finns 25 åtaganden. Av dessa anses 16 vara uppfyllda, sju delvis uppfyllda och två ej uppfyllda.

I måluppföljningen redovisar även nämnderna de egna mål och åtaganden som återfinns i Strategi- och budgetplan 2009. Antalet mål varierar mellan nämnderna, men relaterar till nämndernas storlek och omfång på budget. Även antalet åtaganden per mål skiljer sig åt mellan nämnderna.

Ekonomiskt utfall

Nämnderna och Kommunstyrelsen redovisar generellt det ekonomiska utfallet på ett tillfredsställande sätt. Årets utfall avseende intäkter och kostnader jämförs med 2009 års budgeterade kostnader och intäkter, jämförelse görs även med bokslut 2005-2009. Endast Socialnämnden redovisar en negativ budgetavvikelse avseende verksamhetsåret. Barn- och utbildningsnämnden redovisar en positiv avvikelse om 14 mnkr. Av överskottet kan 7,3 mnkr härledas till den reviderade befolkningsprognosen som gjordes i februari 2009. Den enskilt största avvikelsen finns inom verksamhetsområde förskola (11,3 mnkr), och härleds till cirka 100 färre barn inom verksamheten. Vad gäller investeringar kommenteras detta endast på en övergripande nivå.

Verksamhetsmässigt utfall

Årets verksamhet bedömer vi generellt redovisas på ett tillfredsställande sätt. Överlag redovisar nämnderna och Kommunstyrelsen prestationsmått för årets verksamhet genom att använda relevanta nyckeltal. Enligt anvisningarna skall kostnad per prestation för de viktigaste prestationerna anges och jämföras med de senaste åren. Denna redovisning har under de senare åren märkbart förbättrats.

Enligt anvisningarna skall nämnderna samt Kommunstyrelsen också redovisa hur arbetet har bedrivits inom kommunens strategiska utvecklingsområden och de kommungemensamma målen. Detta är något som sker i mycket begränsad omfattning. Nämnderna skall även redovisa sitt resultat av kvalitetsarbetet kopplat till kvalitetsgarantierna. Endast två

nämnder nämner kvalitetsgarantierna i sina verksamhetsberättelser, Socialnämnden och Barn- och utbildningsnämnden.

2010-03-30

Eva Lagbo Bergqvist
Uppdragsledare

Erika Svensson
Granskningsledare

Bilaga A

Av kommunens anvisningar för nämndernas samt styrelsens verksamhetsberättelser framgår att dessa skall innehålla en beskrivning av följande delar;

1. **Årets verksamhet:** I denna del skall det som har varit utmärkande för verksamhetsåret presenteras med fokus på efterfrågeförändringar och volymförändringar. Vidare skall en redovisning av hur nämnderna har arbetat med kommunens strategiska utvecklingsområden och de kommungemensamma målen ingå.

Nämnderna skall också göra en uppföljning av hur kvalitetsgarantierna har kunnat uppfyllas under året. Man skall även redovisa resultat, slutsatser och åtgärder med anledning av inkomna synpunkter och klagomål. Även nämndens egna mål och åtaganden skall följas upp och resultatet skall utvärderas.

Årets verksamhet ska beskrivas med hjälp av nyckeltal jämfört med föregående år. Kostnaden per prestation för de viktigaste prestationerna skall anges och jämföras med de senaste åren.

2. **Ekonomisk uppföljning:** För driften skall samtliga kostnader och intäkter redovisas och jämföras mellan 2005-2009. Eventuella budgetavvikelser och orsaker till dessa skall kommenteras tillsammans förändringar/åtgärder som vidtagits för att anpassa verksamheten till de ekonomiska förutsättningarna. Investeringar skall redovisas på projektnivå.
3. **Nämndernas måluppfyllelse och åtagande:** Samtliga mål som finns angivna i Tyresö kommuns strategi- och budgetplan 2009 skall följas upp och redovisas. För vart och ett av dessa mål skall det framgå om det har uppfyllts och hur det har uppfyllts. För de mål som inte har uppfyllts skall det framgå varför det inte har uppfyllts, vilka åtgärder som vidtagits under året för att uppnå målet och vilka konsekvenser detta fått för verksamheten. I förvaltningsberättelsen skall kommentarerna till varje delmål inledas med någon av följande formuleringar; målet är uppfyllt, målet är devis uppfyllt eller målet är inte uppfyllt.

4. **Framtiden.**